

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Die Handschriften der Badischen Landesbibliothek in
Karlsruhe**

Die Reichenauer Handschriften - Die Papierhandschriften. Fragmenta.
Nachträge

Badische Landesbibliothek

Wiesbaden, 1971

Aug. pap. 14

[urn:nbn:de:bsz:31-8364](#)

713—717' Ferrarieñ Ducis cum Sereniss. Regina Barbara coniugis pacta dotalitia.

719—723' Pacta dotalitia inter Sereniss. Dominam Barbaram Austriæ Archiducissam et Ill^{mum} Dn. Alphonsum Ferrariæ Ducem.

724—725' Excepta aliquot capita Ex tractatibus Matrimonialibus utriusque Mantuae Ducis Francisci et Guilhelmi, Ill^{mi} Ducis Ferrariæ Oratori inspicienda ex libitu. 1564. 22. Augusti.

726—727' Litteræ Imp. ad Ducem Ferrariæ post finitum coniugij eius cum Ser^{ma} Regina Barbara tractatum 18. Octob. 1564.

728—730' Exordium et conclusio instrumenti dotalis pro Alphonso Duce Ferrariæ.

731—734' Copia Tractatus Coniugalis inter Reginam et Ducem Ferrariæ.

Gedicht auf die Belagerung Grans im Jahre 1595.

735 Paßquill vnd beschreibung Der Obersten im Läger vor Gran
ICH Lag Inn einem schweren trawm . . . (740) . . . Gewißlich mich Gott darumb straffen thett. | Finis. 265 Verse, ed. Eduard Heyck in den Mittheilungen des Instituts der österreichischen Geschichtsforschung VIII. (Innsbruck 1887) S. 107—113.

Grauer Holzband, Rücken Pergament, ohne Schließen.

- + 14. (2 +) 199 f. (fünf Stücke) 308 X 223, s. XV.
I 64 f. (1 c. f. 2^r—31^r zu 10—11 l. mit reichen Randbemerkungen;
31^r—32^r zu 47—52 l.; 33—58 zu 38—47 l.; 58—64 zu 45—53 l.)
1—20 (10. 11 Pergament) = 1 Denio; 21—28 = 1 Quaternio;
29—32 = 1 Binio; 33—56 = 2 Sexterne; 57—64 = 1 Quaternio.

Glossa super Ecclesiasten.

f. 1 Verba ecclesiastes etc. Dicit Nicolaus de Lira Sicut dictum fuit in principio . . . (31) . . . Commentar mit Text; Text fängt an 2^r (V) Anita vanitatum dixit ecclesiastes vanitas vanitatum et omnia vanitas . . .

31^r Nota de Indulgenciarum valore in loco heremitarum
In Capella seu Monasterio intemerata ac gloriosissime dei genitricis virginis Marie loci heremitarum

Constan^t dyoc^p Que celitus angelico spiramine et ministerio Sancto Conrado . . . admisit

Leo (VIII.) Episcopus (a. 964) . . . (32) . . . Pius (II.) . . . (32') . . .
Datum Rome. apud sanctum Petrum Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo sexagesimo tercio kalendas februarij Pontificatus nostri Anno VI^{to}

Et ego Nicolaus Gabler (*mit Handzeichen*) clericus Eystettensis dyoceseos publicus sacra Imperiali auctoritate Notarius Iuratus Quia ipsas bullas apostolicas et litteras originales vidi, et vt prefertur fideliter transcripti cum originalibus collacionatis et concordantis Signoque et nomine meis solitis et consuetis in fidem et testimonium premissorum signari rogatus pariter et requisitus Que acta sunt in loco heremitarum Anno etc. Sexagesimo quinto Indiccione XIIIJ die Vicesima mensis marcij Pontificatus domini nostri domini pape Pauli secundi

Et ego frater Hainricus Plantt monachus et presbiter monasterij Augie maioris prefatas bullas Indulgenciarum huc inserui vt in hac valle lacrimarum deum timentes purgatorij atrocissimas penas declinare cupientes (et *ausgestrichen*) hic hauriant penitencie lamenta quibus sua peccata defleant et per aquam indulgenciarum dictas incendij intensas penas extingwantt

Acta sunt hec Anno domini milesimo quadringentesimo Sexagesimo quinto Manu propria et finita die Invencionis (3. mai) sancte crucis

Nota Vidimus supra predictas bullas et vnam nouam bullam cum suo vidimus laiores continentem remissiones presertim quantum ad confessiones et absolucionem require in presenti libro folio 141 sequenti (= 150 ff.)

33 Incipit prologus libelli in laudem lucis sapientie breuiatim

Pie devocationis in Xpisto patri suo fratri Iohanni de ordine predicatorum intime dilectionis sibi vinculo sociato ffrater A. seruus inutilis crucifixi eiusdem ordinis se ipsum in obsequium et deum in premium vestre devoti peticioni et de deo sitibunde et famelice caritati pocius ... cum augmentatione spiritualium mercium pervenire Amen

Incipit libellus de laude sapientie luci intelligibili adaptate

Clara et que numquam marcescat... querunt illam sap. VI. (13)
Si puriori et simpliciori oculo in monte pingwi et in caseato mentis purissime... (49)... dies elucescat quod nobis prestare dignetur beatissima lux diuina pro cuius amore laborem hunc assumpsi non pro me solum sed pro omnibus desiderantibus ipsam exquirere exquisitam invenire in regione luminis refulgentem

AMEN

Tractatus | Si diuini ignis in te repositas scintillas suscitari super feruide affectas... (50')... Eya nunc dulcis vita et suavis dulcedo suavis yocus... O Super dea et eterna trinitas...

51 ... Gvstate et videte... quia facit eum stare extra se in summo bono etc.

Die Reichenauer Handschriften. II.

finita est prima pars huius tractatus

Secundo nota quod extatici amoris sunt septem signa... (53')...

adque nos perducat qui perhenniter vivit et regnat Amen

Incipit liber beati Basili ad monachos

Avdi fili mi ammonicionem patris tui et inclina aurem tuam ad uerba mea... (58)... nec in cor hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se etc.

Explicit liber Basili ad monachos = *Basilii opp. Lat. (ed. Colon. 1617) p. 461—465 = Migne CIII c. 683—700.*

Stemma B.V.M.

Ioachim ex quo...

58' Nota de quatuor sensibus sacre scripture secundum quod notat Rabanus super illo passo et facies et mensam de lignis sethim etc. exodi XXV ca(pitu)lo vnde ipse anumerat quatuor sensus scilicet historicum Allegoricum tropoloicum seu morale et Anagogicum

primus Historia namque est... 4°... Intrent in regnum celorum hec Rabanus loco quo supra

Ausleihverzeichnis von Reichenau an Schinen.

Item anno domini MCCCC LXXIIIJ. In die dedicacionis nostri Monasterij Augie Maioris frater Vlricus Schenck prepositus in Schinen accomodauit a nobis certos libros Infra annotatos ut haberet predicationia pro populo Et certos de suis libris reposuit. Quos ad requisicionem faciendam quandocumque restituere tenetur et suos recipere infra similiter ascriptos et signatos: — —

Item Sensatum super Eppistolas Pauli in vno volumine

Item Sensatum de tempore in vno libello

Item Sensatum de tempore in vno alio libello

Item flores Iacobi de tempore et de Sanctis in vno libello

Item Sermones quosdam de tempore et varijs alijs in vno libello

† vide infra plures circa crucem nigram

(† Item Vnum volumen Est Iacobus de Voragine ab adventu domini usque festum trinitatis

Item Iacobum de Voragine de Sanctis per totum annum in vno volumine

Item iterum vnum volumen de tempore a prima dominica post penthecosten usque ad adventum)

Hos infra <scriptos> reposuit pertinentes ad Schinen in pergameno

Item vnum volumen continens Esaije et Ieremie prophetarum textum cum cappitulis presignatis

Item vnum volumen non ligatum continens omelias originales a vi-
gilia nativitatis domini usque ad ascensionem domini de tempore

Item vnum volumen continens textum Ezechielis prophete cum Ti-
tulis Seu (ant ausgestrichen) capitulis prescriptis

Item vnum volumen continens Moralia Gregorij pape ad quinque
libros seu ad illum textum vixit autem post hec Iob centum 40 annos
inclusiue

Item vnum volumen continens omelias dominicales vsque ad festum
Sancti Iohannis baptiste inclusiue = ed. Mone, QS I S. 236—237
(J. Petzholdt, Anzeiger der Bibliothekswissenschaft Jg. 1848—49 S. 54.
J. König im Freiburger Diöcesan-Archiv IV (1869) S. 287¹).

59 Tractatus de Esu carnium domi Auditoris

Amantissimo patri domino Iohanni Abbati monasterij sancte Marie
ordinis sancti Benedicti alias Schotten Wenne wlgariter nuncupati Io-
hannes Bolohämar (Polemar) velut vnuus ex monachis vestris...confirmet

Surgent in iudicio filij Rechab... (64)...pertinet et cuiuslibet me-
lius sencientis | Et est finis huius tractatus. (Vgl. M. Ziegelbauer, Hist.
rei literariae O. S. B. I (1754) p. 578^a).

63' Karolus (Karl der Kühne) dei fauente clemencia Dux Burgundie
Comes Flandrie etc.

Anno domini ᳚cccc᳚lxxvij^{to} Obsedit predictus princeps sup̄, circa
festum Sancti Iacobi ciuitatem w(lgarite)r Nuws...et tetendit ad Supe-
riora Burgundie ducatus = ed. Mone, QS I S. 237.

Anno domini 1474to Eo tempore quo predictus dux Burgundie ob-
sedit Nuwf ciuitatem etiam in superioribus Burgundie dux Austrie
Sigismundus...multo minus = Mone, QS I S. 237.

Anno domini ᳚cccc᳚lxxvj^{to} prefatus dux Burgundie obsedit in
partibus Subaudie wlga(rite)r Sopffoy... (64) ..presertim de ducatu Sub-
audie = S. 238—239.

Anno domini ᳚cccc᳚lxxvj^{to} post festum penthecostis Iterum Con-
gregauit dux Burgundie... auctor et victorie = S. 239.

64' Epithaphium quoddam Rome super tumulo Friderici Impera-
toris Scriptum et ibidem excerptum

O tu qui transis ut mundum spernere possis

...Namque in tali modo (darunter domo) clauditur omnis homo
(21 Verse.)

(Wetter mit Hagelschlag) Item Anno domini ᳚cccc᳚lxx quinto
Mensis Iunij die tredecima. circa horam 7timam post cenam Ift kommen

ain groß wetter mit schwarzem großem gewülc... auch ain wenig =
Mone, QS I S. 238.

II. f. 65—124 = 5 Sexterne; c. 1, f. 65—124' zu 31—45 l.

65 Incipit prologus super regula solitariorum

Dilectissimo patri in Xpisto atque equiuoco meo venerabili sacerdoti perhennem in saluatore salutem Sepe igitur dum in auribus vestris omne quod mihi de memet ipso displiceret exposui suggestis mihi ut regulam solitariorum videlicet cenobitarum describerem ... (*andere Hand von 111^r an*) ... (115') ... Quoniam nec oculus vidit nec audivit nec in cor hominis ascendit quam preparauit deus diligentibus se ipso opitulante cuius honor et gloria atque potestas permanet in secula seculorum Amen.

Registrum de uita et statu heremitarum.

Sancta mater ecclesia fouet nutrit et approbat duo genera monochorum tamquam filios sui vteri videlicet cenobitas et heremitas... (120') ... ad statum huius perfecte contemplacionis ille nos benedicat qui sine fine viuit et regnat Amen = auch in cod. Aug. 116 f. 333—344'.

Queritur vtrum fides catholica omnium bonorum fundamentum... (122) ... magistri erroris existunt qui veritatis discipuli non fuerunt

Extrahag. Iohannis XXII tit. 7.

Sancta Romana ecclesia atque vniuersalis cui auctore domino licet immeriti presidemus... (123) ... Nulli ergo omnino hominum etc. Datum Auinione ij k^t Ianuarij anno s(ecund)o = ed. Friedberg CIC II c. 1213 — 1214.

Andere Hand Sequitur vnum Confessionale Semel in uita et semel in mortis articulo. Datum ut infra Vniuersis presentes litteras inspecturis Ego Hainricus Keller plebanus oppidi in Rüdlingen A venerabili et egregio viro magistro Hainrico Menger decretorum doctore cano(ni)co Thuriceñ Constan̄ dyoep principali executore Indulgenciarum pro reduccione... Datum in oppido Rüdlingen Anno a nativitate domini
 ɔ CCɔC XXX VIIJ Mensis Marcij die XXVIJ: ~ Hoc Confessionale rescripti Anno domini 1475to Mensis Apprilis die vicesima octava

123' Nota de Sancto Benedicto de eius genealoya

Iustianus Imperator Anus sancti Benedicti fuit... In eodem Monasterio foramen in tecto est per quod anima super celos penetrauit

(*Christophori Lieb, monachi Mellicensis a. 1449—1471*) De dignitate ordinis Sancti Benedicti Papa Iohannes VIII^{us} qui prefuit sedi apostolice anno dei Mi ccc ɔvij ... Hij fuerunt omnes de ordine

Sancti Benedictj ante tempora predicti pape cf. *Analecta Boll. XVII* (1898) p. 87—88.

124 Anno vero domini Millessimo CCC^o & VI^{ij} Tempore concilij Constantiensis in monasterio Petridomus extra muros scriptum erat in pariete eiusdem monasterij cum magna textura & Sex Milia Sexcenta Sunt Sancti Benedicti Monasteria Hic papa (*Iohannes XXIII.*) supper-addidit hos versus seu metra

Mitis et invicta Xpisti verna Benedicte... Sic erit in fine cunctis constancior ipse sechs Verse, ed. *Mone, QS I S. 234.*

Item anno dei quingentesimo decimo octauo floruit beatus Benedictus... Anno autem domini Quingentesimo quadragesimo secundo obiit beatus Benedictus... XIJ kalendas aprilis Ind. 2^a

124' Not^a Io(annes) An(dree) extravag. de regularibus etc. c. fi. alle-gans hosti qui dicit quod secundum regulam beati Benedicti disciplina monachi delinquentis in VII gradibus Primus est Secreta monicio Secundus publica correccio Tercius Simplex vel minor excommunicatio Quartus jejunij affliccio Quintus flagellorum vapulacio Sextus ad deum oracio Septimus de monasterio expulsio et di^t osti hoc colligi ex XXIII c de excommunicacione culparum et XXVIII clo de hijs qui sepius correcti emendari noluerunt Et si sic expulsus penitens redire voluerit recipietur usque ad terciam vicem et non vltra

Andere Hand Forma absolucionis ab excommunicacione est ista et debet primo fieri antequam quis absoluatur a peccatis... iniungat penitenciam dignam confitenti

Annales a. 1454. 1464. 1436. 1429

Item Anno domini M^o ccccc^o l*III*^{to} ipsa die Sancti Siluestri pape obiit... Fridericus nacione de Wartenberg vel Wildenstein Cui immediate successit... frater Iohannes de Hunwil... resignabat regimen prelature fratri Iohanni Pfuser... Anno domini M^o cccc^o l*IV*^{to} quarto = *Mone, QS I S. 235.*

Anno domini 1436 Margarithe virginis Anno domini 1429 Bartholomej

III. f. 125—153; 125—149 zu 2 c., 37—42 l.; 150—153' zu 1 c., 40—53 l.; x. 125. 126. 127. 128. 129 | 130. 131. 132. 133. 134. 135; 136—

147 = 1 Sextern; 148—153 = 1 Ternio.

125 Regula sancti Benedicti.

In nomine domini nostri Ihesu Xpisti Incipit prologus regule patris eximij beatissimi Benedicti Abbatis

Avsculta o fili precepta... (143')... deo protegente peruenies. Amen.
Explicit regula eximij sanctissimique patris nostri. Benedicti Abbatis
Darunter von anderer Hand

Ecce quam jocundum habitare fratres in vnum siue in claustro
propter nouem que secuntur etc.

Quia homo ibi viuit purius | Quiescit securius | Exoratur frequen-
cius | Cadit rarius | Resurgit facilius | Incedit caucius | Moritur confiden-
cius | Pervenit cicius | Premiatur copiosius

126' Reichenauer Annalen. Item Anno octingentesimo LXXI Ianua-
rius cum socijs suis ad Augiam maiorem Translatus est scilicet Proculi
Euticetis et Acucij = *Mone*, QS I S. 233.

Item Anno octingetesimo Tricesimo Corpus S. Marcj ewan(gelis)te
ad Augiam Maiorem translatum est = *Mone*, QS I S. 231.

143' Fridericus de Wildenstaín [dariüber vel Wartenberg] olim huius
[dariüber Augie maioris] monasterij abbas et pater de hac luce sublatus
est anno domini 1454to ipsa die Siluestri pape Sub octaua nativitatis
domini concurrente cuius anima o stelliferi conditor orbis eterna tripu-
diat in pace [Idem pater presens monasterium Augie maioris viginti sex
annis gubernauit mira prouidencia ita ut ex sue vite odore tota patria
eidem gloriosam predicaret famam] = *Mone*, QS I S. 235—236.

144, 1 In aduentu episcoporum et abbatum

Uos estis sal terre. Vos qui pastores estis pensate ... In aduentu
e(o)rundem ... (144' 1)... In aduentu clericorum ... In aduentu e(o)rundem ... (2)... In aduentu laycorum ... (145, 1)... In aduentu principum
... (2)... In aduentu regis... In aduentu consiliatorum et principum...
(145' 1)... Isidorus. In aduentu monachorum ... (2)... Hieronimus In ad-
uentu eorundem... Effrem. In aduentu eorundem... (146, 1)... Gregorius.
In aduentu pauperum ... (146' 1)... De libero arbitrio... (2)... De natura
corporis humani ... (147, 2)... De physonomia... (148' 2)... Regule gene-
rales physonomie... (149, 1)... De toto homine... (149' 1)... De propri-
tatis hominis ... (2)... vel illata necessitas sicut fuit in Adam vel in-
nata sicut est in nobis vel assumpta fuit in Christo etc.

**150 Nota litteras seu bullas apostolicas adjunctis Vidimus Super
Indulgencijs In loco heremitarum wlgariter Ansiden**

In nomine domini amen Vicarius Vene(rabi)lis cap(itu)li ecclesie
Constanciensis In spiritualibus generalis Vniuersis et Singulis presentes
litteras inspecturis lecturis et audituris subscriptorum noticiam cum sa-
lute In domino sempiterna Noveritis neverintque Vniuersi... magister
Iohannes Hochdorff... (151')... Datum et actum Constancie Anno do-

mini milesimo quadringentesimo Sexagesimo Sexto Die vicesima quarta
mensis aprilis Indictione quarta decima

Et ego Nicolaus Gabler (*mit Handzeichen*) Clericus Eistetensis
dyocesos publicus Sacra Imperiali auctoritate Notarius juratus Quia
ipsas bullas et litteras vidimus originales vidi et vt prefertur fideliter
transcripsi Cum originalibus collacionatis et concordatis Signa que et
nomine meis solitis et consuetis signari in fidem et testimonium pre-
missorum rogatus pariter et requisitus presentibus ibidem venerabilibus
viris et dominis Iohanne Poscher de Rabenburgo et Vito Haimmer-
tinger presbiteris Constanciensis dyocesos testibus ad premissa vocatis
rogatis et requisitis Que acta sunt in loco heremitarum Anno domini
Milesimo quadringentesimo Sexagesimo sexto Indicione quartadecima

Ego frater Hainricus Plantt Custos monasterij Augie maioris pre-
fatas huic libro indulgencias manu propria inserui et remissione Anno
domini Milesimo quadringentesimo Sexagesimo Sexto ipsa die trans-
lacionis Sanctissimi patris nostri Benedicti Ut qui videat superhabun-
dare peccatum videant (et ausgestrichen) superhabundare et graciam

152 *Jahrgeschichten von Reichenau (Hand des Johannes Pfuser).*

Item Anno domini M^o cccc l^oxxii vindemiabatur . . . pene = *Mone*,
QS I S. 236.

Item Anno domini M^o cccc l^oxxviii In octaua Laurencij vindemiat-
batur hoc repperi Scriptum in domo pallacij (*Pfalz zu Reichenau*) et
vsque In presens est ibidem notatum in pariete vt patet intuenti videat
Qui velit, et ego huc transtuli anno domini 1473° ipsa die Fidis vir-
ginis et martiris in memoriam futurorum

Item in Superliminaribus . . . Quartale vini pro VI d(enariis) = *Mone*,
QS I S. 234.

Item Anno domini M^o cccc l^oxxii tempore Autumpni tanta excreuit
. . . comparari = 236.

Item Anno Sequenti scilicet M^o cccc l^oxxii tempore Autumpni ite-
rum quasi tanta Supervenitt . . . penitus excreuitt = 236.

152' Item Anno domini M^o cccc l^oxxviii (^post autumpnum) Dominus
Abbas . . . exigenciam vinorum = 236.

Item Anno domini M^o cccc l^oxxiv^{to} in autumpno non excreuerunt . . .
fructifera apparens = 237.

Item Anno domini M^o cccc l^oxxiv^{to} Mensis septembbris die 2^a in
nostro monasterio . . . librorum copia ditatum = 237.

153 Auszüge aus Hieronymi epistt. ad Heliodorum, ad Oceanum, ad Damasum, ad Saluinam, ad Furiam

Ieronimus ad Heliodorum Monachum exortatoria contra propria

§§ Neget auariciam esse ydolatriam (ep. 14, opp. ed. Vall. I c. 32 A)

... (155' Rand) ... transfer ad scienciam scripturarum (ep. 54 c. 289 B).

IV. f. 154—189' = 3 Sexterne zu 1 c., 30—42 l.

154 [Augustinus (*Alcherus*) de spiritu et anima 2. Hand.]

Quoniam dictum est michi ut me ipsum agnoscam... (173)... uisione
dei quem cernere finis = *Migne XL c. 779—816.*

Hugo de septem gradibus

De septem gradibus contemplacionis Hv(go) de sancto Victore
etc. etc. etc.

SEX autem sunt contemplacionis genera... (175)... pronus

Sermo de Beata virgine in uigilia assu(m)pcionis

Beatus venter qui te portauit = *Luc. 11, 27* et, cui dicit... (179)

... Sic ergo beatus venter locus est conceptionis verbi diuini

Item de beata uirgine

Ortus conclusus es dei genitrix... (179')... que ad omnia valent

De orto deliciarum

Descendi in ortum meum ut uiderem (*Cant. 6, 10*)... (181)... exal-
tatum hostem nostrum subiugatum carnem nouum cecinit,

(?) Ich hat ein frowe vil minneclich betwngen etc.

Daz ich fingen müſ

Sermo de beata Maria Magdalena etc.

Ueni austera Canticorum III (16) Hic duo notantur petitionis ex-
cellencia... (182')... Ex tercia celi inmediata ingressio

Item de (e)adem etc.

Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est, (*Cant. 5, 6*) Di-
lectus Marie Magdalene fuit Christus... (183)... Qui adheret deo unus
spiritus est etc.

Sermo de angelis

Refulsit sol in clipeos aureos et ereos et resplenduerunt montes
ab eis et fortitudo gentium distipata est. I. Mach. VI (39). in uerbis
istis... (184)... dignetur Ihesuc Christus filius dei qui est benedictus in
secula s. Amen etc.

De omnibus sanctis.

Fratribus qui sunt per Egyptum Iudeis salutem dicunt² fratres qui
Sunt in Irsolimis uidere et qui in regione Iudaea et pacem bonam (*II. Mac.*
1, 1) In hijs verbis ostenditur... (185)... dei similitudo et filialis dileccio etc.

De omnibus sanctis

Avdiui nūmerum signatorum etc. apo(c. 7, 4) ad declarandam gloriam... (185')... qui uirtutes et dona difundit etc.

Purificacio Beate uirginis quadragesimo die post natuitatem domini facta est consueuit autem istud tribus modis appellari... (187)... ut dicitur salutare remitendo culpam quia Ihesuc interpretatur salutare

187' Ieronimus ad Paulinum presbiterum De Institucione clericorum Seu Monachorum contra propria...

§§ Quia igitur fraterne interrogas... (188)... aspicere ad faleras et nomina vana Catonum = Hieronym. epist. 58, 5—7, Opp. t. I c. 322 D—324 D.

Ieronimus ad Heliodorum exhortatoria

Nemo propheta... delinquere est = epist. 14, 7, Opp. t. I c. 33D—34^a.

Auszüge aus Hier. epist. 109. 138. 117. 66. 39. 79. 84... (189)... 21. 69....

(189')... In beatissimi Martini vita legimus commemorasse Sulpicium... abijt tetricia plenus.

Sequitur vnum Confessionale Semel In uita et semel In morte datum ut Infra Vniuersis Xpisti fidelibus presentes litteras inspecturis Paulinus chappe Consiliarius Ambasiator et procurator generalis Serenissimi regis Cipri In hac parte Salutem In domino

Cum Sanctissimus In Xpisto pater et dominus noster. dominus Nicolaus diuina prouidencia papa 5^{tas} Applicacioni regni Cipri... est appensum | Datum Constancie Anno domini MCCCC° 15to die vero nona mensis Aprilis

Sequitur forma plenissime Absolucionis et remissionis In Vita... (190)... Sequitur forma plenarie remissionis in mortis articulo... (190')... In hac parte se extendunt In Nomine patris Et filij et Spiritus Sancti : ~ Amen : ~

V. f. 190—199 = 1 Quinio; 190—194' 2 c., 34—38, 41, 42 l.

190, 1 De purgatorio sancti Patricij

Cvm magnus sanctus Patricius in Hybernia uerbum dei predicaret... (194' 2)... administrabit Quod nobis prestare dignetur Qui viuit et regnat deus in secula seculorum amen. (Nach dem Roman von Henricus Salteriensis cap. 3—10; cf. ASS 17. mai II p. 587 ff. Migne CLXXX 987 D—1001.)

Scriptum est in Montebelligardo anno 1.4.3.9.

Lateinische Verse über Frauenliebe.

§§ nota | Fuge cetus feminarum... (Auch in Basel A IX 27 f. 30^v; Clm 61 f. 225^r) . . ligwam gerit ut facula

nota Hec infra concernunt mulieris corporalem pulchritudinem et decorem et sunt decem et octo lineamenta scilicet

§§ Tria dura Vbera et anus... Tria breuia Nasus et Auricule w(ulgarite)r orlepllin

nota | §§ Adam Sampsonem Dauid regem Salomonem

Femina decepit quis modo tutus erit (auch im cod. Basil. A IX 27).

195 Sanctus Ieronimus ad Nepocianum presbiterum de Institutione ^clericorum (dariüber „clericatus officij“)

§§ Igitur clericus qui Xpisti seruit ecclesie... (197)... qui nichil sibi reseruat = epist. 52, 5—16, Opp. I c. 258 D—296 C.

197 *Jahrgeschichten von Reichenau*. Registrum librorum quos venerabilis ac preclare memorie pater et dominus Fridericus de Wartenberg olim huius monasterij Augie maioris abbas emitt (zwischen a. 1451—1454) a domino Marchione de Rötel fratre episcopi felicis memorie Ottonis cuius presulis ipsi libri exstiterant

Innocencij apparatus X florenis... (198')... quia egestate et pauperitate laborabat idem marchio = ed. Mone, QS I S. 234—235. Vgl. cod. XLVI f. 145r.

Idem venerabilis ac magnificus pater et dominus Fridericus de Wartenberg Seu Wildenstain... conponeret = Mone, QS I S. 235.

Ciuium magistratus proconsules et rectores ciuitatis Vlmensis... ministros et consiliarios = S. 234.

199 Anno domini Millesimo cccclxiiij^o vicesima secunda die mensis May Ego frater Heinricus Plantt... et est distanca trium miliarium = S. 236.

Anno domini M^o cccc^o Lxxvij^o... Karolus dux Burgundie... Et de alijs partibus superioribus = S. 239.

199' Nota bullam extractam in curia Romana de esu lactieiniorum jejuniorum temporibus per dominum Iohannem (pp ausgestrichen) de Westernach prepositum in Stütgardia que sic sonat Nicolaus seruus seruorum dei Ad perpetuam rei memoriam celestis successor clauiger Romanus pontifex... comitum de Wirtenberg... incursum Datum Rome 1448 14 k^l julij pontificatus n. anno ij^o

Auf dem Pergament-Deckblatt hinten Anno domini 1459

Papierstreif aufgeklebt: Anno domini Milesimo quadringentesimo Sexagesimo sexto.

f. (1)^r Blattfüllungen, z. B. Filij Dauid regis Ierusalem vanitas vanitatavm usw.

Alte Signatur 114. I. 20.

Schild Glosa super ecclesiasten | libellus de laude Sapiencie | Regula solitiorum | Regula sancti Benedicti | Exhortaciones in adventu prelatorum | De indulgencijs in loco heremitarum hab folio 32 et// | Sermones de assumptione beate M. | De purgatorio Patricij

Holzdeckel, mit weißem Leder überzogen; vorne 5, hinten (von 5)
4 Buckeln; 2 Lederspangen mit Metall beschlagen.

+ 15. 384 f. = 32 Sexterne (2 c, 43—49 l.) 307 X 219, s. XV, vor a. 1445.

Discipuli (Iohannis Herolt) sermones de tempore.

Tabulae 1, 1 (A)bstinenciam seruare in diuicijs et in delicijs est spirituale martirium 13 V... (10' 2)... Ypocrisis octo modis commititur Et quando est mortale Et quando non 100 ♂

Explicit tabula secundum ordinem alphabeti super sermones discipuli etc.

Sequitur tabula de decem preceptis super sermones discipuli etc.

(N)on adorabis deo alienos... und andere Tabulae... (22' 2)... (Y)pocrita est sicut simea ex(emplu)m de sutore et sijmea que sibi ipsi collum abscidst 100 V

Et sic finitur tabula ex(emp)lorum contentorum in presentibus sermonibus discipuli Sequitur modus legendi aliquarum abbreviacionum in sermonibus sequentibus aliquocies repertarum. (23, 1) In decore di 28... Con 6 .1. Commentator 6 principiorum

25, 1 Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Zach. 9mo Egregius doctor noster sanctus Thomas de Aquino dicit quod nulla accio sit perfecta... (308' 2)... 136. (E)st puer vnuis hic habens quinque panes ordeaceos et duos pisces. Ioh. 6. Concludendo sermones istos de tempore Tunc notandum est... (310' 2)... mortuum inveniebant, reuertebantur gaudentes annunciauerunt cognatis suis que audierant et viderant quoniam gloriosa dominus per illum miracula operabatur etc. = serm. 1—136.

¶ Expliciunt dominicalia serm(onu)m discipuli collecti ex diuersis sanctorum dictis. et ex pluribus libris qui intitulantur sermones discipuli quia in istis sermonibus non subtilia per modum magistri Sed simplicia per mo(du)m discipuli conscripsi et collegi sicut in princ(ipi)o. huius libri promisi. Et si quid in presentibus sermonibus minus bene posui in hoc correccioni sancte matris ecclesie. Et cuiilibet caritatuo. Et sic finis est huius libri. Scriptum per me (fratrem ausgestrichen) Conradum Nef plebanum Ecclesie sancti Pauli Constp Secunda feria ante festum sancte Margarete virginis et martiris etc.